

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
КУЦУРУБСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
до 2026 р.
(БАЗОВА ВЕРСІЯ)

ВСТУП

Стратегія розвитку Куцурубської сільської територіальної громади – система дій з досягнення бажаного стану громади у довгостроковій перспективі; узгоджені напрямки дій. У її розробці брали участь представники органів місцевого самоврядування, підприємницьких структур, та громадськості.

Через розробку Стратегії перша на Миколаївщині об'єднана територіальна громада орієнтована на:

- визначення пріоритетних напрямів, принципів та цілей свого розвитку на довгострокову перспективу;
- оцінку потенціалу свого соціально-економічного розвитку на довгострокову перспективу;
- узгодження короткострокової політики та довгострокових стратегічних пріоритетів;
- забезпечення спільних дій та пошук напрямів партнерства органів місцевого самоврядування, представників громадських організацій та суб'єктів господарської діяльності;
- забезпечення узгодженості дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування районного та обласного рівнів та Куцурубської сільської територіальної громади.

Стратегія розвитку Куцурубської сільської територіальної громади розробляється на термін понад 10 років з можливістю її актуалізації і містить:

- оцінку досягнутих цілей соціально-економічного та культурного розвитку;
- аналіз конкурентних переваг Куцурубської сільської територіальної громади, сильних та слабких сторін її соціально-економічного розвитку;
- сценарії розвитку зовнішнього середовища Куцурубської сільської територіальної громади з врахуванням прогнозів соціально-економічних, екологічних та інших змін;
- бачення та місію Куцурубської сільської територіальної громади, завдання та напрями соціально-економічної політики;
- показники досягнення цілей соціально-економічного розвитку та напрямки реалізації Стратегії розвитку Куцурубської сільської територіальної громади;
- очікувані результати реалізації Стратегії розвитку Куцурубської сільської територіальної громади.

Мета стратегічного розвитку громади полягає у досягненні економічного росту, зростанні добробуту, підвищенні комфорту життя населення та реалізації інтересів усіх секторів територіальної громади.

МЕТОДОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ СТРАТЕГІЇ

Незважаючи на створену робочу групу при Куцурубській сільській раді з розробки стратегії, її діяльність виявилася неефективною. Роботу було розпочато у травні 2016 року шляхом проведення підготовчого заходу у вигляді **першої** зустрічі з активом громади. Експертами проекту було озвучено план дій по розробці стратегії: узгодити «Календарний план розробки стратегії Куцурубської об'єднаної територіальної громади (Посилання чи Додаток)», запропоновано прийняти «Положення про стратегічне планування у Куцурубській сільській громаді» (Посилання чи Додаток), сформувати склад Комісії з стратегічного планування Куцурубської сільської територіальної громади (Посилання чи Додаток) працівників сільради попросили заповнити статистичну інформацію по профілю громади. Незважаючи на те, що ця інформація не була надана вчасно, була розроблена і запропонована для опитування громадян анкета. Метою анкетування стало:

- формування переліку проблем громади;
- формування пріоритетів розвитку громади як частини Стратегії.

Друге засідання (липень 2016 року) було присвячено ознайомленню з результатами анкетування, обговорено SWOT-аналіз громади (шляхом презентації). Експерти очікували отримати зворотній зв'язок (оцінку, пропозиції, доповнення до процесу стратегічного планування), проте цього не відбулося. Учасники робочої групи як правило висловлювали повну згоду щодо презентованих наробок. Зокрема із запланованого не вдалося обговорити стратегічні пріоритети розвитку громади, стратегічні та операційні цілі Стратегії.

Під час **третього** засідання, яке відбулося у вересні, були проведені презентація і обговорення базової версії стратегії. З огляду на відсутність попередніх комунікацій, тільки цього разу було почуто "думку громади" та обговорено необхідність доопрацювання розділів стратегії. Проте, неузгодженими залишилися стратегічні і операційні цілі по кожному з пріоритетних напрямів.

На сьогодні йде робота по вдосконаленню базової версії Стратегії з огляду на "зауваження" членів робочої групи.

Планується винесення базової версії Стратегії на громадське обговорення для подальшого врахування думки мешканців громади та затвердження на сесії Куцурубської сільської ради.

2. ПРОФІЛЬ ГРОМАДИ (ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУЦУРУБСЬКУ СІЛЬСЬКУ ТЕРИТОРІАЛЬНУ ГРОМАДУ)

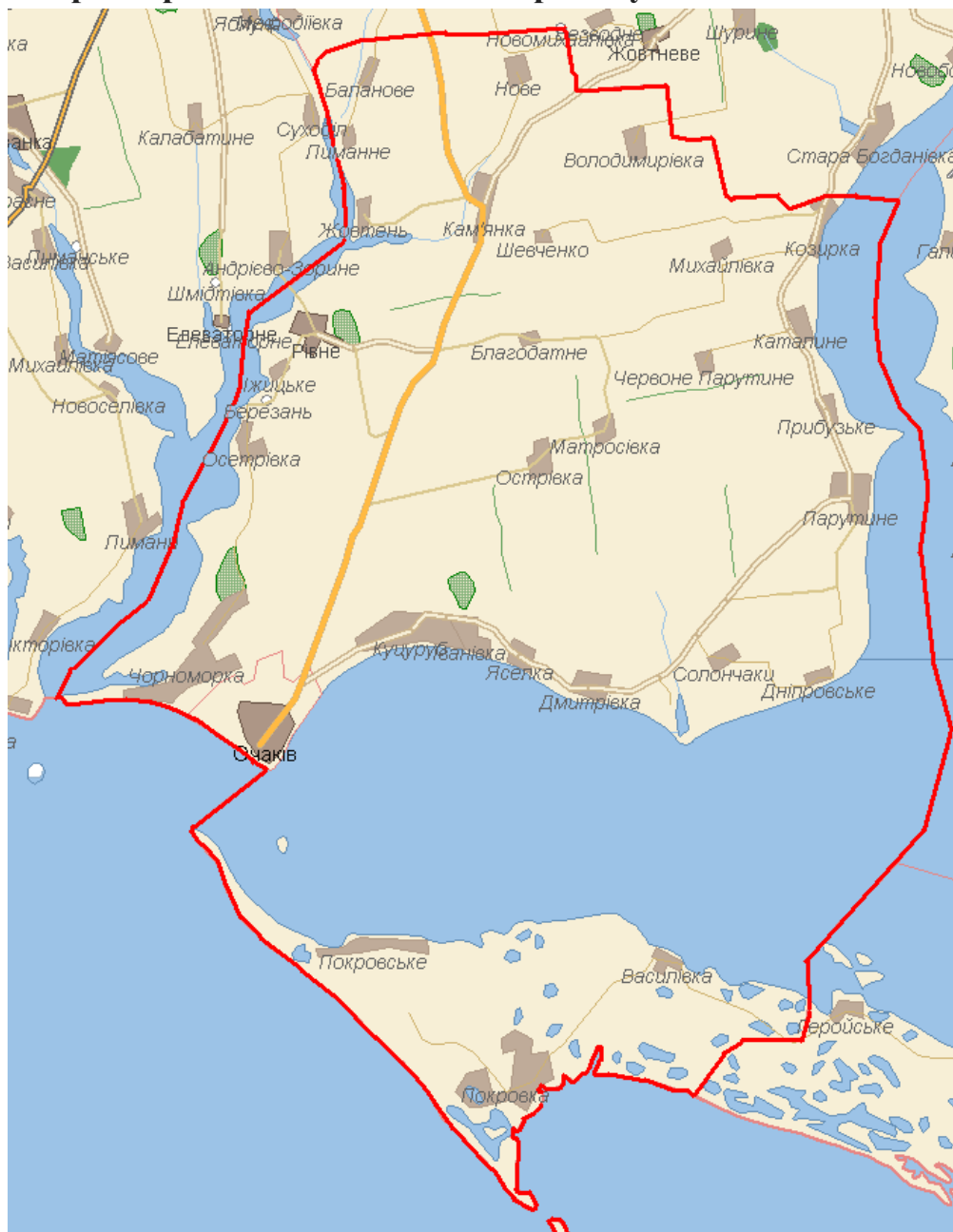
1. Коротка характеристика громади

Таблиця 1. Територія і населення

Регіон	Площа, км ²	Населення
Громада	22 945, 0127 га	3855

Громада має вигідне розміщення в південній частині Миколаївської області (Очаківський район) на березі лиману.

Коротка характеристика Очаківського району.

Очаківський район, як і сусідній Березанський, є найпівденнішим районом Миколаївської області України. Він займає всю територію південного степу, що розкинулась між Березанським лиманом на заході, Бузьким лиманом на

сході, Дніпро-Бузьким лиманом і Чорним морем на півдні. Площа району - 1487,7 кв. км. Населення - 30,95 тис. чоловік, в т.ч. сільське 16,03 тис.

Очаківський район – край історичний, багатих культурних традицій. Тут розвивається промисловість, удосконалюються технології тваринництва, виноградарства і землеробства. Хлібороби та виноградарі району вирощують екологічно чисту продукцію, збирають врожаї зернових культур та винограду.

Район сільськогосподарський. В основі розвитку – зернова група та виноградарство. Обробляється 59,4 тис. га сільськогосподарських земель. Стратегічне розташування на узбережжі Чорного моря приваблює ділових партнерів. Основною метою реалізації інвестиційної політики в районі є нарощення обсягів залучення інвестицій в економіку, реконструкція підприємств, розвиток мережі об'єктів промислового, соціально-культурного, комунального та духовного призначення.

В районі - 2 морських порти. Населення обслуговує 22 медичні заклади.

На території району - 7 пам'ятників історії архітектури та археології, археологічний заповідник "Ольвія" і державний заповідник на Кінбурській косі.

Очаківський степ біля моря обривається стрімкими, заввишки 35-45 м, кручами, біля підніжжя їх тягнуться пляжі, заповнені чистим дрібнозернистим піском. Води очаківських пляжів влітку прогріваються до 25-27 градусів, а взимку – від 0,4 до 8,5 градусів. Морське повітря в прибережній смугі, яке збагачене киснем, солями йоду, бромом, натрію, насичене пахощами степових рослин, хвойно-степовими випарами з Кінбурської коси, є цілющим для людей.

Живописні краєвиди та пам'ятні історичні місця приваблюють в Очаківський район туристів. Тут бережуть і розвивають традиції стародавніх майстрів, поєднуючи їх із сучасним мистецтвом.

Коротка характеристика оточення

Куцурубську громаду оточують або знаходяться на незначній відстані потужні громади та конкурентоспроможні за своїм потенціалом і характеристиками території, зокрема:

м. Очаків – місто-курорт місцевого значення, обласного підпорядкування, адміністративний і культурний центр, який має соціально-економічний, суспільно-політичний, культурний потенціал, багаті природні ресурси, славетну історію, насичену сучасність та великі перспективи у майбутньому. Пріоритетними напрямками економічного розвитку міста є розвиток санаторно-курортної й туристичної сфери. Піщані пляжі мають полого дно й тягнуться уздовж усього узбережжя. Узбережжя цікаве унікальними

природними об'єктами – піщаними косами, мальовничими обривами, балками, мілководними затоками, озерами й солончаками. Саме місто багате на визначні місця – музей Суворова, залишки турецької місцини Ачи-кале – крім цього, звідси легко потрапити на унікальну Кінбурнську косу, легендарний острів Майський (штучний острів, де знаходиться «база морських котиків») та ін. Важливим економічним кроком у розвитку міста є розвиток малого та середнього бізнесу. У м. Очакові знаходяться важливі підприємства по переробці риби та морепродуктів. За останні роки цей вид підприємницької діяльності відіграє важливу роль в соціально-економічному розвитку міста, зокрема в надходженні коштів до місцевого бюджету, впорядкуванню благоустрою міста, побуту тощо.

с. Коблево – найвідоміший та найрозвиненіший курорт на Чорноморському узбережжі Миколаївської обл. На території розташовано 83 бази відпочинку. Відпочинок у Коблево славиться своєю різноманітністю. На курорті багато зелені, значні хвойні масиви, регулярно влаштовуються екскурсії в Миколаїв, Одесу, Кишинів, Херсон, Ольвію, Асканію-Нову. Також на курорті пропонуються різноманітні види відпочинку і розваг, такі як: водні гірки, прогулянки на катерах, яхтах та водних мотоциклах, дитячі атракціони, молодіжні дискотеки та ін. За принципом «вільного об'єднання» (об'єднання поза перспективним планом) передбачається створення об'єднаної територіальної громади - Коблевська сільська ОТГ (Березанський район) заради забезпечення рекреаційної діяльності, проведення управлінських та економічних заходів, що спрямовані на оздоровчу, лікувальну та культурну діяльність.

с.Чорноморка - тут розташовано 19 баз відпочинку. Сюди приїжджають люди з різних регіонів України і не тільки. Відбувається процес формування об'єднаної громади - Чорноморської сільської ради ОТГ, утвореної в межах Очаківського району - за принципом «вільного об'єднання» (об'єднання поза перспективного плану)

с.Парутине на березі Бузького лиману - історико-археологічний заповідник «Ольвія» (33 га): розкопки просто неба і музей, розташований у будівлі, стилізованій під маяк. На захід від Заячої балки знаходиться урочище Ста Могил, яке є частиною ольвійського некрополя - «міста мертвих» із залишками склепів.

На півднігромади **Дніпро-Бузький лиман**– довжина 55 км, ширина до 17 км. Середня глибина становить 6–7 м. З Чорним морем лиман з'єднується протокою завширшки 3,6 км (між Очаківським мисом та Кінбурнською косою). Дно піщане, на глибині вкрито суглинисто-піщаними мулами.

Дніпровський лиман має важливе рекреаційне значення, адже тут дуже сприятливі умови для цього.

2. Історія формування Куцурубської сільської територіальної громади

Куцурубська сільська територіальна громада у сучасному вигляді була сформована у жовтні 2015 р. в результаті об'єднання Іванівської (села Іванівка та Яселки) і Куцурубської сільських громад із центром у селі Куцуруб. У грудні 2015 р. Куцурубська сільська територіальна громада набула повного юридичного статусу за наслідками реєстрації статуту громади.

Віснующих кордонах новоствореної громади процес об'єднання не закінчується, очікується на його продовження. Куцурубська громада планує ініціювати подальше об'єднання з суміжними з нею Дмитрівською і Острівською громадами. В кордонах такої мозаїки об'єднання охопить майже третину території теперішнього Очаківського району, таку ж саму кількість населення. Отже, громада буде ще більше укрупнена і територіально і фінансово, що дасть їй більшої стабільності.

За даними академічних досліджень с. Куцуруб засновано в 1756 році кріпаками. За найбільш поширеною версією походження назви села словом «куцюруб» називали «зігнутий, спотворений палець», що відповідає розташуванню села вдовж узбережжя. Історично село поділяється на дві частини - східна частина Камша, західна - Хутори.

За твердженням істориків село Іванівка було засноване в 1795 році козаками Війська Чорноморського, а також селянами-кріпаками.

Назва села Яселка походить від «ясел», місця годівлі для волів. Раніше даний населений пункт називався миколаївкою, від імені власника земельного маєтку.

3. Інформація про систему місцевого самоврядування

Кількість депутатів - 14 депутатів (11 жінок та 3 чоловіки).

Кількість посадових осіб місцевого самоврядування станом на 2016 р. - 13

Структура апарату сільської ради станом на 2016 р. включає:

- Відділ фінансів бухгалтерського обліку та звітності;
- Відділ з питань соціального захисту, захисту дітей та роботи з сім'ями;
- Відділ з питань освіти, молоді, спорту, культури та медицини;
- Сектор з питань містобудування, архітектури, інфраструктури, житлово-комунального господарства, будівництва, цивільного захисту та регуляторної політики.

4.Об'єднання громадян

Громадська організація «Калейдоскоп добра»

5. Земельні ресурси

Загальна площа 22 495,01 га., з яких:

- рілля – 6074,16 га;
- багаторічні насадження – 1400,84 га;
- пасовища – 203,16 га ;
- забудовані землі – 527,46 га;
- неугіддя, лісокриті площі, відкриті землі – 550,81 га;
- води – 14188,58 га.

Серед усіх категорій земель об'єднаної територіальної громади найважливіше економічне значення мають землі сільськогосподарського призначення. Ґрунти – глиноземні. Значна частина цих земель зайнята сільськогосподарськими угіддями (рілля). Багаторічні насадження складають 1400,84 га. Землі населених пунктів є базою для житлового та комерційного будівництва, розвитку інфраструктури та комунального господарства, сфери обслуговування для жителів громади.

Ґрунти в процесі тривалого господарського використання втрачають свою природну родючість, деградують або повністю руйнуються. За останні роки дуже поширилась ерозія ґрунтового покриву.

На території відсутні природоохоронні території або об'єкти природо-заповідного фонду, які можуть виступати чинником залучення туристів та інших категорій відвідувачів.

На сьогодні не визначені межі громади, відсутня земельна документація, є незатребувані паї, а на затребувані не всюди до кінця оформлені документи (відсутні дані в кадастрі) і власники (плата за землю). Чи не в 100% є документи у власників землі для обслуговування будинків, а також документи на самі домоволодіння (податок на нерухомість та плата за землю). А це проблеми в громаді, тому що впливають на наповнення бюджету.

6. Населення і трудові ресурси

6.1. Чисельність населення і демографічна ситуація

Таблиця 2. Чисельність мешканців, осіб

Території	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Населений пункт 1 <i>Іванівка</i>	1238	1243	1249	1325	1300	1300
Населений пункт 2 <i>Яселка</i>	298	296	294	284	270	270
Населений пункт 3 <i>Куцуруб...</i>	2165	2165	2169	2180	2188	2285
Всього	3701	3701	3712	3789	3758	3855

Загалом динаміку населення протягом 2010 – 2015 років можна охарактеризувати як відносно стабільну. У окремі роки навіть спостерігалось незначне зростання.

Таблиця 3. Природний та міграційний рух населення, осіб (сумарно по всіх населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Народжені	36	40	28	34	44	32
Померлі	57	55	46	59	63	58
Природний приріст						
Прибулі	27	41	41	42	72	60
Вибулі	35	46	30	32	53	50
Сальдо міграції						
Загальне збільшення (зменшення)						

Зменшення населення відбувалося за рахунок природного скорочення (переважання кількості померлих над народженими). Проте, у окремі роки спостерігається збільшення кількості мешканців за рахунок в'їзду (іміграції) на територію громади.

Таблиця 4. Розподіл населення за віком, осіб (сумарно по всіх населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Населення у віці:						
молодшому за працездатний	-	-	-	-	-	-
Працездатному	2081	2135	2173	2146	1816	2039
старшому за працездатний	970	919	930	980	993	961
Діти дошкільного віку	208	209	214	192	195	204
Діти шкільного віку	433	372	386	395	404	417

Населення у працездатному віці (основний контингент трудових ресурсів) становить 2/3 від загальної кількості населення. В цілому населення у післяпрацездатному віці переважає населення молодше від працездатного віку. Загалом, громада забезпечена трудовими ресурсами. Рівень освіченості трудових ресурсів громади є достатнім для забезпечення її розвитку в цілому та задоволення попиту місцевого господарства та соціальної сфери.

Таблиця 5. Розподіл населення за віком у населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ станом на 2015 рік, осіб

Показники	Населений пункт 1	Населений пункт 2	Населений пункт 3	Всього
Населення у віці:	Яселка	Іванівка	Куцуруб	
молодшому за працездатний	63	171	20	254
Працездатному	232	530	1257	2019

старшому за працездатний	73	306	582	961
Діти дошкільного віку	10	55	139	204
Діти шкільного віку	29	101	287	417

6.2. Зайнятість населення та безробіття

Загалом зайнятих нараховується 1374 осіб. Основна маса зайнята у сільському господарстві - 530 осіб або 38,9%. У промисловості, будівництві, транспорті в цілому зайнято 221 особа, у торгівлі 111, у освіті зайнято 102 особам. З огляду на процеси об'єднання громад та децентралізації структура зайнятих прогнозовано зазнає змін. Вже зросла кількість тих, хто зайнятий у сфері управління. Водночас структура зайнятості потребує удосконалення з огляду на необхідність створення додаткових робочих місць у різних секторах. Стратегічним завданням стане реалізація програм перекваліфікації окремих категорій та можливого залучення окремих спеціалістів поза межами громади.

Таблиця 6. Зайнятість за видами діяльності (сумарно по всіх населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ)

Галузі та види діяльності	2015
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	530
Промисловість	129
Будівництво	56
Оптова й роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з їх ремонту.	111
Готелі та ресторани	33
Транспорт і зв'язок	36
Фінансова діяльність	15
Операції з нерухомістю, здавання під найом та послуги юридичним особам	7
Державне управління	42
Освіта	102
Охорона здоров'я та соціальна допомога	59
Колективні, громадські та особисті послуги	-
Інші види діяльності	254

7. Економіка громади

Основним сектором економіки є сільське господарство. Основою сільськогосподарського виробництва є суттєві за площею земельні ресурси.

Саме тому основна кількість суб'єктів господарської діяльності зареєстрована у сфері сільського господарства.

Оскільки мінерально-сировинна база є обмеженою, а промислово-виробничий потенціал нерозвиненим - інші, характерні для даних територій регіону, сфери (рекреаційно-оздоровча) також не отримали свого розвитку. Водночас серед інших секторів економіки суттєве місце займає торгівля.

Громада має сприятливі природні умови для виноградарства та розвитку вітрової і сонячної енергетики.

Враховуючи специфіку і особливості сучасної економіки громади, перед нею стоїть завдання диверсифікації галузевого складу економіки та структури зайнятості для забезпечення відповідної податкової та бюджетної достатності.

7.1. Суб'єкти господарської діяльності

Загалом у громаді нараховується 90 суб'єктів господарської діяльності, з них 21 юридичних осіб та 69 фізичних. Протягом 2010 – 2015 років ці показники суттєво не змінилися.

Таблиця 7. Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності (сумарно по всіх населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ)

А. Юридичні особи

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усі суб'єкти ЄДРПОУ:	19		19	19	19	21
з них СПД - юридичні особи *	9		9	9	9	10
з них малі підприємства						
Громада	10		10	10	10	11

* Усі суб'єкти ЄДРПОУ мінус державні та комунальні організації (установи, заклади), асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші об'єднання юридичних осіб, філії (інші відокремлені підрозділи), представництва, товарні біржі, кредитні спілки, споживчі товариства, політичні партії, громадські організації, релігійні організації, профспілки та об'єднання профспілок, благодійні організації, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків

Б. Фізичні особи-підприємці

Таблиця 8. Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності (сумарно по всіх населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ)

Регіон	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Громада	66	65	66	66	67	69

На жаль, розробники стратегії не отримали відповідних даних щодо обсягів виробництва продукції у основних галузях. Тому немає можливості говорити про показники їхньої роботи.

7.2. Великі суб'єкти господарської діяльності.

Основні роботодавці на території громади представлені таким підприємствами:

7.2.1. ТОВ "Порт Очаків"

Діючий морський порт ТОВ «Порт Очаків» має вигідне розташування у відношенні до портів міст Одеса, Миколаїв та Херсон та наявність транспортного сполучення із названими портовими містами. ТОВ "Порт Очаків" призначений для обробки вантажних і вантажопасажирських суден, організації поромного повідомлення з перевезення колісної техніки та великовантажних автомобілів. Відстань порту від Очакова до Одеси - 130 км., до найближчої залізничної станції (м.Миколаїв) - 75 км.Акваторія термінального комплексу Очаків площею 12,2 га захищена хвилезахисними спорудами загальною довжиною 820 метрів. Судна, що прибувають в термінальний комплекс Очаків, проходять до термінального комплексу каналом (довжина 2,7 милі, ширина 110м.). Причальна набережна гравітаційного типу складається зі збірних армобетонних блоків. Загальна довжина причальної лінії - 726 м.Причали для генеральних вантажів № 1, № 2, загальною довжиною - 338 м, причал для навалочних вантажів № 3 довжиною 110 м дозволяють приймати судна з прохідної осадкою 4,5 метра.Причал № 4 для стоянки яхт - 158 м, глибина причалу 3,5 м.Причал № 5 для стоянки ліхтерів - 120 м., глибина причалу - 4 м.Термінальний комплекс має складські приміщення - 3,28 тис. м².Територія вантажних причалів ТОВ "Порт Очаків" становить 8 га.Площа тимчасового зберігання вантажів в штабелях рівна 30 000 м². Термінальний комплекс має в своєму розпорядженні автомобільні ваги в/п що рівняється 40 тонн, довжиною 12 м. і в/п 80 тонн, довжиною 24 м. Для обробки вантажів застосовуються грейферні самохідні крани в/п 12, 16 тонн з вильотом стріли 10-20 метрів.

3 січня 1999 року розпорядженням Кабінету Міністрів України термінальний комплекс відкритий для заходу невійськових іноземних судів, спортивних і прогулянкових яхт.У порту цілодобово діють такі види контролю: прикордонний, митний, екологічний, санітарний, фітосанітарний, при необхідності ветеринарний.

ТОВ "Порт Очаків" розроблений інвестиційний проект спрямований на модернізацію порту через будівництво контейнерного терміналу, створення промислового парку та розширення потужностей зберігання агрокультур. Обсяг інвестицій, необхідних для реалізації даного проекту, оцінюється в \$762 млн., у тому числі на створення зернового терміналу - \$198 млн, на модернізацію причального господарства і флоту - \$33 млн і \$55 млн відповідно, на проведення днопоглиблювальних робіт \$343 млн, на будівництво під'їзних залізничних колій - \$133 млн.

7.2.2. ТОВ «Агрофірма Лиманський» - 2431,89 га. Дохід - 41,20 - млн. грн. Всього зарнових - 1,10 тис.га; пшениця - 0,10 тис.га; соняшник - 0,60 тис.га; виноград - 8,30 тис.га; ВРХ- 0,10 тис.гол; ВРХ молочного стада - 0,20 тис.гол.; молоко - 0,90 тис.т.Є попит на виноград сортів Аліготе та Шардоне, які є сировиною для виробництва вин. Основні засоби представлені адмінбудинком, машдвори-2, сільгосптехніка, склади, тваринницький комплекс та інше.

7.2.3. СВК «Лиманський» - 603,34 га.

7.2.4. ТОВ «Сонячний» - 2637,36 га.

Інвестиційна діяльність у громаді є недостатньо активною. З огляду на те, що це перша і єдина на Миколаївщині об'єднана громада - залучаються грантові кошти на реалізацію проектів розвитку демократії та самоорганізації. Процес об'єднання має сприяти нарощуванню інвестиційної діяльності, зокрема у частині більш активного використання прибережної, припортової зони. Для Миколаївщини Куцурубська громада може стати об'єднуючою для аграрних та приморських рекреаційних територій області.

Крім того, у громаді варто відповідно стратегічним завданням на найближчий період підняти питання об'єднання місцевих підприємців та фермерів у професійну асоціацію підприємців та фермерів, створити фонд економічного розвитку громади, діяльність якого буде забезпечувати підготовку проектів розвитку, залучення міжнародної технічної допомоги, супроводження інвестиційних проектів тощо.

7. Фінансові показники громади

Бюджет за 2015р. – 2 млн. 300т.грн.

Бюджет громади на 2016 рік- 11 млн. 708 тис. грн., у тому числі:

освітня субвенція 4 млн. 807 тис. грн.;

медична субвенція 2 млн. 45 тис.грн.,

податок на доходи фізичних осіб 3 млн. 657 тис. грн.,

місцеві податки 1 млн. 50 тис. грн.,

єдиний податок 460 тис. 500 грн. та інші.

У процесі об'єднання бюджет територіальної громади суттєво зріс за кожною статтею. Водночас з'явилися додаткові статті доходів відповідно до норм Бюджетного кодексу України. Варто відзначити податок на нерухомість, акцизний збір, місцеві податки та збори.

Додаткову увагу необхідно звернути на акцизний збір, який має суттєво сприяти додатковим надходженням до бюджету за цією категорією доходів.

Таблиця 9. Доходи бюджету, грн.

Показники	2012 (сумарно)	2013 (сумарно)	2014 (сумарно)	2015 (сумарно)	2016 (прогноз)
Прибутковий податок з громадян/ Податок з доходів фізичних осіб	900 249	1 095 976	1 383 047	2 743 563	3 526 300
Єдиний податок(крім с/г виробників)	253 484	265 771	242 693	228 606	205 500
Єдиний податок від с/г виробників	42 464	35 521	35151	255 834	255 000
Доходи від відчуження нерухомості та землі	-	-	-	-	-
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	2189	1411	800	70	-
Плата за землю	461 415	515 404	491219	587061	455 100
Податок на нерухомість	-	-	1211	90 151	85 000
Акцизний збір	-	-	-	23 674	15 100
Інші місцеві податки та збори	11 042	9320	10406	50 000	50 000
Податкові надходження разом	1 671 383	1 923 401	2 164 527	3 978 959	4 592 000
Дохід від оренди комунального майна	-	4200	4185	4 130	3 700
інше	16 585	24 495	5976	110 568	7 011 000

8.Інфраструктура торгівлі та послуг

8.1. Комунальні підприємства

Назва	Кількість працюючих
КСКП «Гілея»	4

8.2. Торгівля

Магазини в т.ч.	24
Продуктові	12
Промислові	8
інші	4
приватні	24
ринки	-

3 перукарські послуги

2 кафетерії

9. Житлово-комунальна інфраструктура

Усього 1354 будинки, із них 1350 індивідуальних. За загальною площею 83910 кв.м у період 2013 – 2014 не зазнавав змін. Введення нового житла протягом 2010 – 2015 років за офіційною статисткою не спостерігалось. Абсолютна більшість житла побудована у радянський період.

Рівень забезпеченості житлом становить 21,77 кв. м. і за період 2010 – 2015 років зменшився на приблизно 1% у зв'язку із загальним зменшенням

кількості населення. Зазначимо, що середня норма забезпеченості житлом в Україні встановлена на рівні 13,65 кв. м. на 1 особу, хоча санітарні є значно більшими.

Таблиця 10. Стан житлового фонду громади

Показники	2013	2014	2015
Заселені будинки разом	1354	1354	1354
у тому числі:- індивідуальні будинки	1350	1350	1350
Житловий фонд, кв. м загальної площі	83910	83910	83910
% помешкань, підключених до комунального водопостачання	80%	80%	80%
% помешкань, підключених до комунального газопостачання	70%	70%	70%
% помешкань, підключених до комунальної системи каналізації			
% помешкань, підключених до центрального опалення			

Таблиця 11.

Таблиця 12. Забезпеченість житлом (сумарно по всіх населених пунктах, що увійшли до складу ОТГ)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Загальна площа житла м ²	8391	8391	8391	8391	8391	8391
	0	0	0	0	0	0
Забезпеченість житлом 1 кв. м на особу по громаді	22,67	22,67	-	22,14	22,33	21,77

Таблиця 13. Водопостачання та водовідведення

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Протяжність мереж водопостачання, км	29	29	29	29	29	29

Загалом рівень комфорту – облаштованості житлового фонду житлово-комунальною інфраструктурою і, відповідно, якість житлових умов є досить високими. Достатньо високим є рівень підключення домогосподарств до систем централізованого водопостачання – 80%. Для порівняння в Україні цей показник у 2014 році за даними Держстату України становив 60,3%. Інші інженерні мережі (каналізація, теплопостачання) в громаді відсутні. Територія громади газифікована - підключення 70%.

10. Соціальна інфраструктура

Соціальна інфраструктура громади є достатньо розвиненою. В наявності є об'єкти освітнього, медичного, культурного призначення. Процес об'єднання громад висуває на порядок денний питання модернізації їхньої структури з урахуванням реальної потреби та інтересів громади, сучасних умов розвитку

суспільства, врахування інтересів усіх суспільних груп населення, особливо молоді.

10.1. Мережа закладів освіти

Громада забезпечена повністю закладами освіти. Незмінною за 2010-2015 залишилася кількість тих, хто навчається. Більшість об'єктів є застарілими – побудованими ще у радянський час, лише деякі з них зазнали модернізації. Відповідно є необхідність передбачення видатків щодо їх ремонту, енергоефективної модернізації, покращення комфорту з урахуванням створення оптимальної мережі закладів та максимального задоволення потреб громади (як на сьогодні так і у перспективі).

Таблиця 14. Дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість дошкільних закладів, одиниць	2	2	2	2	2	2
Кількість дітей в дошкільних закладах, осіб	142	141	135	139	140	143
Завантаженість дошкільних закладів	100	100	100	100	100	100
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів, одиниць	2	2	2	2	2	2
Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	358	359	356	355	358	369
Кількість вчителів у загальноосвітніх навчальних закладах, осіб	40	41	41	42	42	42

Таблиця 19. Перелік та опис дошкільних та шкільних закладів.

Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Проектна потужність	Наповнюваність	Основна проблема
Куцурубський ДНЗ «Зірочка»	1982	85	117,6	
Іванівський ДНЗ «Ромашка»	1982	85	50%	
Куцурубська ЗОШ	1993	450	56%	
Іванівська ЗОШ	1970	300	39%	

2 бібліотеки, 2 музичні школи, 2 школи естетичного виховання

10.2. Мережа закладів охорони здоров'я

Куцурубська сільська лікарська амбулаторія (СЛА)

Іванівська СЛА

Ясельськийфельдшерський пункт

10.3. Заклади культури

Куцурубський сільський клуб

Іванівський сільський клуб

Куцурубська сільська бібліотека
Іванівська сільська бібліотека

11. Культові споруди

Свято-Троїцька церква (с. Куцуруб)

12. Історичні місця та природні об'єкти

Пам'ятник-поховання захисникам Очаківського укріп-району берегової оборони (с. Куцуруб). Монумент загиблим під час Великої Вітчизняної війни (с. Яселки). На Куцурубському кладовищі знаходяться поховання із унікальними для Українського Півдня кам'яними хрестами 18-19 ст. («круглий», «сонячний», «якірний», «візантійської» форми). Старий поміщицький будинок (с. Іванівка). Куцурубська громада межує с м. Очаків, у якому розташовані військово-історичний музей імені В. Суворова - філія обласного краєзнавчого музею; музей мариністичного живопису імені художника Р. Г. Судковського (філія Миколаївської художньої галереї); пам'ятник Георгіївському кавалеру І. П. Горичу.

У безпосередній близькості від громади знаходиться національний історичний заповідник "Ольвія".

З території Очаківського порту здійснюється сполучення з Чорноморським біосферним заповідником (Кінсбургська коса) та о. Березань.

3. SWOT- АНАЛІЗ

SWOT – аналіз. оцінка сильних та слабких сторін ресурсного забезпечення, можливостей та загроз розвитку. SWOT – аналіз вибудовувався на основі анкетування населення громади, які вказали на переваги Куцурубської громади перед іншими громадами Очаківського району та Миколаївської області ("У чому Ви бачите переваги Куцурубської громади перед іншими громадами Очаківського району та Миколаївської області?"), де респонденти виділяють таку градацію:

1. Розвинений агрокомплекс - 50% відповідей
2. Сильна місцева влада - 30%
3. Активне населення - 30%
4. Географічне положення - 30%
5. Туристичний потенціал - 14%
6. Розвинений малий бізнес. - 14%

Щодо можливостей використання цих переваг респонденти виділили їх таким чином ("Як, на ваш погляд, можна використовувати ці переваги?"):

1. Залучати інвесторів - 57% відповідей
2. Розвивати малий бізнес. - 45%
3. Розвивати існуючу інфраструктуру - 45%
4. Розвивати промисловість - 30%
5. Залучати туристів - 20%
6. Стати Центром міжмуніципального розвитку прилеглих сіл, міст і районів - 17%
7. Створювати агропромисловий кластер - 17%

Аналіз можливостей, а саме "Які ресурси і потенціал громади використовуються не повною мірою або не використовуються зовсім?", показав, що слабо, не повністю використовуються такі ресурси:

1. Трудові - 46% відповідей
2. Економічні - 30%
3. Природні - 29%
4. Географічні - 28%
5. Творчі - 20%
6. Інтелектуальні - 15%

Серед недоліків громади в порівнянні з іншими громадами району/області ("Як Ви думаєте, в чому недоліки нашої громади в порівнянні з іншими громадами району/області?") виділено за принципом зменшення таким чином:

1. Погані дороги - 80% відповідей
2. Неактивне населення - 42%

3. Поганий благоустрій - 30%
4. Зношена інженерна інфраструктура - 29%
5. Слабка місцева влада - 17%
6. Слабо розвинений бізнес - 16%

Усунути ці недоліки (Як, на вашу думку, можна усунути ці недоліки?) пропонується таким чином:

1. Розробити довгострокову стратегію розвитку громади та середньострокові програми за основними пріоритетними напрямками - 67% відповідей;
2. Самостійно, розвиваючи діалог «влада-бізнес-спільнота» - 38%
3. Просити підтримки у районної/обласної адміністрації - 29 %

За рівнем пріоритетності напрямків розвитку громади ("Які напрямки розвитку громади, на вашу думку, є найбільшим пріоритетом?") надано таку градацію:

1. Підвищення рівня і якості життя жителів району - 71% відповідей
2. Розвиток інфраструктури - 42%
3. Залучення інвестицій - 42%
4. Наповнення дохідної частини бюджету - 38%
5. Розробка молодіжної політики - 36%
6. Розвиток промисловості - 28%
7. Розвиток малого бізнесу - 23%
8. Розвиток економічного потенціалу - 22%
9. Розвиток туризму - 21%
10. Створення сприятливого підприємницького середовища - 15%
11. Реформування і модернізація житлово-комунального господарства - 14%
12. Розвиток логістики - 6%
13. Створення інститутів громадянського суспільства і некомерційних організацій - 4%

Напрямок	Сильні сторони (внутрішні переваги)	Слабкі сторони (внутрішні недоліки)

Управлінська складова

- перша об'єднана територіальна громада в районі
- сильна та активна місцева влада, яка активно залучає передовий досвід і сприяє поширенню у громаді цінностей взаємної поваги;
- бажання керівництва вчитися мистецтву врядування об'єднаною громадою;
- поінформованість громади про роботу та прийняті рішення влади, врахування керівництвом думки мешканців громади.
- спрямованість політики ради на розвиток громади, готовність до втілення реформаторських ідей, позиціонування до активних змін;
- ініціативна сільський голова
- очікування та наміри територіальної громади позитивних зрушень в соціально-економічному розвитку;
- наявність лідерів в селах.
- освічені професійні кадри;
- креативне бачення мешканців щодо розвитку громади;
- почуття патріотизму територіальної громади;
- відсутність стратегічного плану розвитку сільської ради;
- пасивність частини сільської громади щодо діяльності з розвитку села, незгода з об'єднанням громади;
- бюрократизм
- слабкий вплив - недостатнє використання переваг території, зокрема можливостей порту у розвитку території
- недостатня ефективність управління
- корупція
- відсутність соціального партнерства

<p style="text-align: center;">Природно-ресурсний потенціал</p>	<ul style="list-style-type: none"> • сприятливі природокліматичні умови; • відсутність екологічно небезпечних промислових підприємств; • значна частка екологічно чистих територій; • ґрунти – переважно глиноземи, що відображається на високій родючості ґрунтів. • корисні копалини: глина, пісок; • вигідне географічне унікальне розташування з близькістю до моря (села громади стоять на березі Бузького лиману, с.Куцуруб за 5 км на північний схід від районного центру і за 77 км від залізничної станції Миколаїв), охоплює територію південного степу, що розкинулась між Березанським лиманом на заході, Бузьким лиманом на сході, Дніпро-Бузьким лиманом і Чорним морем на півдні 	<ul style="list-style-type: none"> • низький рівень використання наявного природно-ресурсного потенціалу; • необлаштованість берегової лінії лиману; • низький рівень благоустрою околиць села; • відсутність організованої діяльності добровольців (щодо розвитку та догляду за навколишнім середовищем);
<p style="text-align: center;">Історико-культурна спадщина</p>	<ul style="list-style-type: none"> • давня історія; • наявність історичних пам'яток; • наявність неподалік історико-архітектурних пам'яток; 	<ul style="list-style-type: none"> • занедбаність значної частини історико-архітектурних пам'яток;

Економічний розвиток

- розвинена сільськогосподарська (зерновиробництво, тваринництво і виноградарство) сфера;
 - наявність ТОВ "Порт Очаків";
 - промислові підприємства (ПАТ «Миколаївобленерго», ТОВ «Агрофірма «Лиманський», ТОВ «Порт Очаків», товариство "Сонячний");
 - наявність земельних ділянок для комерційного використання
 - відділення банків;
 - торгова інфраструктура;
 - ринок (можливість для населення реалізувати свою продукцію);
- спад сільсько-промислового виробництва;
 - слабка співпраця з ТОВ "Порт Очаків" щодо розвитку громади;
 - недостатній розвиток малого та середнього бізнесу;
 - відсутність доступної інформації для інвесторів
 - Низький обсяг залучених інвестицій
 - бюджетний дефіцит

Інфраструктурний розвиток

- добре транспортне сполучення з Миколаєвом, Херсоном, Одесою, Вінницею, Києвом;
- збережена з радянського періоду матеріально-технічна база;
- наявність розгалуженої мережі електропостачання, водопостачання, каналізації, газопостачання;
- досвід розробки та отримання гранту програми розвитку ООН (ПРООН) «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» - на умовах співфінансування виділено кошти на енергозбереження - заміну вікон в дитячому садку і Куцурубській школі;
- недостатній розвиток інфраструктури;
- відсутність оновленої місцевої містобудівної документації
- слабке використання сучасних інструментів розвитку територій;
- недостатність коштів у бюджеті громади на впровадження енергоощадних та енерго-ефективних заходів;
- незадовільний стан транспортної інфраструктури. Зникнення річкового транспорту, що існував в радянські часи;
- поганий стан автомобільних шляхів. Недостатність фінансування підтримки доріг;
- віддаленість від головних залізничних та автомагістралей;
- незадовільний технічний стан інженерних мереж. Застаріла комунальна сфера: проблема чистої (якісної) води, зношені каналізаційні споруди. Висока енергоємність комунального господарства;
- відсутність доступного житла;
- недостатнє освітлення вулиць

<p style="text-align: center;">Людський потенціал</p>	<ul style="list-style-type: none"> • збільшення кількості населення (3701 чол. у 2010 р. та 3855 у 2015 р., більша кількість прибулих у порівнянні з тими, хто вибув); • збережена чисельність дітей дошкільного (208 чол. у 2010 р. та 204 у 2015 р. та шкільного віку - 433 у 2010 р. та 417 у 2015 р.); • моноетнічний склад населення (переважна більшість українці); • достатньо високий рівень освіченості місцевого населення (високий відсоток з вищою освітою). 	<ul style="list-style-type: none"> • падіння народжуваності та старіння жителів села; • відсутність нових робочих місць з високою заробітною платою; • тіньова зайнятість та високий рівень безробіття, низькі зарплати; • відтік висококваліфікованої робочої сили у міста (Миколаїв, Одеса) • відсутність можливостей для працевлаштування • існування проблем молоді; • пасивність населення; • низька культура населення;
<p style="text-align: center;">Туристичний потенціал</p>	<ul style="list-style-type: none"> • наявність пам'яток історико-культурної спадщини; • наявність унікальних природно-кліматичних умов; • близькість курортних територій (Очаків, Коблеве) • функціонування творчих мистецьких колективів 	<ul style="list-style-type: none"> • відсутність туристичної інфраструктури (готелі, кемпінги, вказівники тощо) • слабка туристична привабливість села, несформованість ринку туристичних послуг, низьке використання туристично привабливих об'єктів та недостатня розвиненість інфраструктури туристичної галузі; • відсутність сучасного придорожного сервісу • необізнаність населення про можливості і перспективи розвитку сільського туризму; • відсутність культурно-мистецьких проектів

<p>Розвиток інфраструктури гуманітарної та соціальної сфери</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2 дошкільні заклади (допомога дітям дошкільного віку звикати до громади, та розвивати свої навички та знання ще до школи); • 2 школи (історія Куцурубської школи бере свій початок ще за часів царської Росії, з 2003 по 2011 – на базі Куцурубської школи діяли підготовчі курси МДАУ, є опорною в районі школою з питань Цивільного захисту та БЖД, школа є опорною в районі по роботі з обдарованими дітьми в умовах профілізації шкільної освіти «Від творчого вчителя до творчого учня», на базі школи функціонує Куцурубський освітній округ, до складу якого входить Куцурубська, Чорноморська та Іванівська школи. Має свій сайт); • будинок культури. Проведення концертів та дискотек для молоді; • 2 церкви як осередки духовної культури 	<ul style="list-style-type: none"> • низький рівень медичного обслуговування; • низький рівень організації дозвілля молоді; • погіршення стану з охороною правопорядку; • слабка сфера дозвілля та культурно-духовного розвитку для всіх верств населення; • слабка організація роботи закладів, де б школярі проводили вільний час від навчання;
<p>Напрямок</p>	<p>Можливості</p>	<p>Загрози</p>

<p>Розвиток управлінського потенціалу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • закріплення нового статусу села внаслідок реформи децентралізації; • реформування ключових елементів місцевого управління; • вивчення і застосування кращих вітчизняних практик з об'єднання громад. Запозичення позитивного досвіду розбудови територіальної громади сіл (Балта Одещини); • залучення міжнародної технічної допомоги та участь у проектах з розвитку самоорганізації • наявність лобістів на регіональному рівні 	<ul style="list-style-type: none"> • політична нестабільність, невчасне приведення законів у відповідність до вимог часу; • зміна вектору процесу децентралізації в результаті приходу до влади нової політичної сили. Зміни в процесах фінансування розвитку об'єднаних громад. Слабка забезпеченість гарантій з боку держави;
--	---	---

Розвиток економічного потенціалу

- активна позиція місцевої влади щодо поліпшення інвестиційного клімату в регіоні. Запозичення позитивного досвіду використання можливостей порту (Візирка Одещини);
- участь у державних проектах з впровадження інноваційних підходів на місцевому рівні (проекти Фонду регіонального розвитку). Залучення інвестицій. Можливості реалізації інвестиційних проектів;
- поповнення місцевого бюджету, поліпшення благоустрою садиб і сіл. Розвиток малого та середнього бізнесу. Виклики конкурентоздатності – запровадження ефективного менеджменту на підприємствах;
- зростання попиту на сільгосппродукцію – розвиток аграрного бізнесу (екопродукція) Розвиток екологічно чистих виробництв. Створення нових робочих місць;
- існування бази для створення швейного цеху в с.Іванівка (другому поверсі приміщення Іванівської сільської ради) - пошив спецодягу для робітників промислових та сільськогосподарських підприємств району, в чому є потреба. (ТОВ «Порт Очаків», ТОВ «Дніпровий порт»)
- перманентний стан економічної кризи в Україні, економічна нестабільність;
- невдале реформування агропромислового комплексу;
- подорожчання енергоносіїв та пального;
- інфляція;
- нестабільна внутрішньо- та зовнішньополітична ситуація в Україні;
- курсова нестабільність гривні;
- слабка інформованість потенційних партнерів про можливості громади;
- політичний імідж країни не сприяє припливу інвестицій від іноземних партнерів;

<p style="text-align: center;">Розвиток інфраструктури</p>	<ul style="list-style-type: none"> • реалізація нової державної регіональної політики в Україні, що передбачає у тому числі додаткове бюджетне забезпечення (державний бюджет, Державний фонд регіонального розвитку) • фінансування прилеглих сіл. Отримання дотацій; • можливість розпоряджатися землями за межами населених пунктів • наявність земельних ділянок для комерційного та іншого використання 	<ul style="list-style-type: none"> • посилення конкуренції між громадами за державні ресурси; • незадовільний стан транспортної інфраструктури.
---	--	---

Розвиток туристичного потенціалу

- новий шанс якісно скористатися з того, що Україна залишилася без значної частини моря. Використання привабливого географічного розташування;
 - можливості активного розвитку та розширення сфери послуг (в першу чергу, туристичних). Розвиток рекреаційно-туристичної сфери. Зростання попиту на туристичні ресурси території, розвиток різних форм туризму;
 - використання наявних історичної та культурної спадщини та інших атракцій. Перспективні умови розвитку нових видів туризму (сільського, зеленого, гастрономічного, етнографічного, подієвого);
 - "реанімування" історичних пам'яток;
 - розвиток сільського зеленого туризму. що значно збільшить доходи селян;
 - розташування поряд з курортними територіями
- недостатня нормативно-правова база для розвитку сільського туризму. Відсутність закону «Про сільський зелений туризм» не сприяє організації високоякісного відпочинку на селі;
 - обмеження щодо забезпечення зростання кількості туристів та рекреантів через необлаштованість територій та об'єктів рекреаційно-туристичної сфери. Несформованість ринку туристичних послуг;
 - розташування поряд з більш потужними та конкурентоздатними територіями (Коблеве, Очаків, Одеса);
 - наявність конкурентності з боку приморських районів, об'єктів;
 - Часткова периферійність території громади

<p>Розвиток соціально-культурної сфери</p>	<ul style="list-style-type: none"> • розвиток закладів соціальної сфери; • створення нових культурних закладів; • відновлення статусу школи як кращої школи району. Плани школи - організація співпраці з ВНЗ у рамках роботи Куцурубського освітнього округу 	<ul style="list-style-type: none"> • несприятлива цінова ситуація на ринку матеріально-технічних ресурсів
<p>Розвиток людських ресурсів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання попиту на трудові ресурси – створення ефективної моделі навчання фахівців, необхідних для розробки проектних заявок із залучення інвестицій; 	<ul style="list-style-type: none"> • недосконалість законів – високі податки на зарплатню. Недосконалість та нестабільність податкового законодавства загалом; • погіршення демографічного стану (підвищення смертності населення, відтік молоді); • безробіття; • еміграція (в основному молоді за кордон та в міста);
<p>Розвиток потенціалу проектної діяльності</p>	<ul style="list-style-type: none"> • участь у проектах підтримки Європейським союзом України у сфері децентралізації та регіональної політики. Участь у міжнародних програмах та отримання грантів; 	<ul style="list-style-type: none"> • нестабільність надходження коштів із зовнішніх джерел • відсутність висококваліфікованих фахівців з підготовки проектних заявок;

Як демонструє SWOT-аналіз громади сильні сторони переважають слабкі, можливості переважають загрози.

На підставі аналізу сучасного соціально-економічного стану громади було визначено бачення майбутнього, місія громади, пріоритетні напрямки розвитку, стратегічні та операційні цілі.

4. МІСІЯ (не те, що маємо, а до чого ПРАГНЕМО)

Куцуруб - місце, де поєднуються степ і море.

Куцурубська сільська громада - громада, що поєднує переваги сільської, прибережної, припортової, приміської територій.

Куцурубська сільська громада - розвиватиметься, щоб стати:

- **соціально-орієнтованою громадою**, що створює найкращі умови для селян, щоб жити, працювати і відпочивати завдяки прогресивному та інтегруючому керівництву;
- **сучасною самодостатньою громадою**, що розвиває свою інфраструктуру, забезпечує високий культурний та духовний розвиток населення. Вона разом з сільською радою забезпечує належний рівень освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства;
- **комфортною громадою**, яка, завдяки фінансовій спроможності, ефективному керівництву, досягла високої якості життя для всіх своїх громадян, які мають сильне почуття гордості і впевненості в майбутньому.

Девіз громади: Громада, що навчається. Громада, що навчає.

5. БАЧЕННЯ

У найближчі 10 років створити середовище для розвитку Куцурубської сільської громади як моделі самодостатності. Це означає, що громада стане:

- **прогресивною досконалою заможною сільською громадою**, яка пропонує високий рівень і якість життя своїм мешканцям за рахунок ефективного та дієвого управління її ресурсами і послугами.
- **генератором змін**, поважаючи багату спадщину громади.
- **моделлю управління сільською об'єднаною громадою** з надання ефективних послуг в партнерстві зі всіма зацікавленими сторонами;

6. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

З огляду на визначену місію та бачення розвитку громади, необхідно визначити ключові принципи, якими вона керуватиметься у своєму поступі в майбуття:

- **принцип пріоритету соціальних питань, а саме - прав та інтересів мешканців громади.** Для сільської ради - це один з найважливіших напрямків її діяльності. Вона є першою на Миколаївщині об'єднаною громадою, тому має вибороти довіру своїх мешканців до цього процесу, спрямовуючи свою політику на забезпечення їхнього благополуччя і всебічного розвитку. Це, у свою чергу, матиме вплив на процеси відтворення робочої сили, підвищення продуктивності праці, освітнього і кваліфікаційного рівня трудових ресурсів громади, на рівень розвитку продуктивних сил, на культурне і духовне життя громади. Реалізація стратегічних завдань громади у руслі пріоритетності соціальних питань спрямована на поліпшення умов праці і побуту, розвиток фізкультури і спорту, дає зниження захворюваності і тим самим робить відчутний вплив на підвищення економічних показників громади. В результаті розвитку таких систем соціальної сфери, як громадське харчування, дошкільна та середня освіта, культура та дозвілля підвищується зайнятість у суспільному виробництві;

- **принцип самодостатності громади** як можливість самостійно задовольняти свої матеріальні потреби. Цей принцип означає, правову, фінансову, організаційну автономію сільської ради, можливість самостійно формувати власну структуру за рахунок коштів місцевого бюджету. Це, у свою чергу, сприяє розвитку власної інфраструктури, забезпечує високий культурний та духовний розвиток населення за рахунок ефективного та дієвого управління ресурсами і послугами.

- **принцип комфортності для жителів громади**, діяльність якої оцінюється за такими критеріями як соціально-економічна ситуація, легкість реалізації свого трудового потенціалу, безпека, рівень освіти та охорони здоров'я, розвиненість інфраструктури.

- **принцип інноваційності**, продуманого введення змін в усі сфери життєдіяльності громади з використанням інтелектуального потенціалу керівництва і мешканців громади, імплементації менеджмент-орієнтованого управління, сталого розвитку, стратегічного та проектного управління, інноваційних форм співробітництва з іншими об'єднаними територіальними громадами.

- **принцип ефективного управління** результативності роботи з надання якісних послуг населенню в партнерстві з всіма зацікавленими сторонами;
- **принцип партнерства** з суб'єктами господарської діяльності.

7. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

Визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку

- створення робочих місць через розвиток морегосподарського комплексу, сільського господарства, туризму;
- забезпечення соціального захисту, безпеки та добробуту жителів сіл;
- надання якісних та доступних комунальних та інших послуг жителям громади;
- розвиток сфери відпочинку та дозвілля;
- поліпшення якості дорожньої та іншої інженерної інфраструктури.

З огляду на напрямки, стратегічними цілями розвитку громади є такі:

1. Розвиток Куцурубської громади як центру подальшого об'єднання сільських територіальних громад Очаківського району.
2. Зміцнення фінансово-економічної основи громади
3. Реалізація туристичного потенціалу громади.
4. Підвищення духовного та культурного рівня, збереження національних традицій.
5. Забезпечення комфортних умов проживання мешканців села.
6. Залучення ресурсів шляхом розвитку проектної/інвестиційної/грантової тощо діяльності

Стратегічна ціль 1. Розвиток Куцурубської громади як центру подальшого об'єднання сільських територіальних громад Очаківського району.

Підґрунтя: Куцурубська сільська територіальна громада є першою об'єднаною територіальною громадою в межах Миколаївської області та єдиною об'єднаною територіальною громадою в межах Очаківського району. Куцурубська сільська територіальна громада є майданчиком впровадження проектів розвитку місцевого самоврядування з боку державних та громадських інституцій, джерелом досвіду для інших територіальних громад. Суміжні сільські територіальні громади віддають перевагу в процесі реформи децентралізації об'єднанню з сільськими, а не міською (м. Очаків) громадами.

Операційні цілі:

- розробити схему планування території ОТГ з визначенням земель (база даних вільних земельних ділянок та приміщень на території ОТГ);
- формувати оптимізовану управлінську структуру та забезпечити належний рівень кваліфікації посадовців;

- забезпечити поєднання стратегічного управління (і планування) з просторовим і земельним планування розвитку об'єднаної громади;
- оновити генеральний план території сіл, який визначає принципове бачення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту, межі між публічними і приватними інтересами, питання доступу до суспільних благ (доріг, шкіл, місць спільного відпочинку), перспективи майбутніх капітальних проектів і територіальні напрямки розширення громади. Потерпають від відсутності генерального плану і органи місцевого самоврядування, оскільки не можуть відводити земельні ділянки для економічної діяльності, чим позбавляють власний бюджет важливих джерел для фінансування проектів розвитку;
- поширювати успішний досвід Куцурубської сільської громади в суміжних територіальних громадах, зокрема щодо впровадження передових систем та практик електронного врядування в муніципальне управління та надання адміністративних послуг;
- формувати у мешканців суміжних територіальних громад почуття спільності інтересів та спільного майбутнього;
- скорегувати перспективний план об'єднання територіальних громад в межах Миколаївської області з визначенням села Куцуруб як центру подальшого об'єднання;
- стимулювати суб'єктів господарської діяльності суміжних громад реєструватися в Куцурубі;
- укладати угоди міжмуніципального співробітництва із суміжними сільськими територіальними громадами з питань реалізації спільних проектів та спільного утримання (співфінансування) об'єктів соціальної та інженерної інфраструктури

Конкретні заходи реалізації стратегічної цілі:

№ п.п	Захід	Термін	Рішення ради
1.	Проведення спільних громадських заходів (фестивалі, свята тощо)	Протягом реалізації стратегії	Рішення сільської ради від 2016 року №
2	Укладання угоди "Про створення спільного підприємства з вивезення сміття на умовах співфінансування" з	Протягом 2016 р.	

	суміжними територіальними громадами		
3	Укладання угоди "Про утворення єдиного органу управління в галузі освіти"	Протягом 2017 р.	
4	Укладання угоди "Про спільне фінансування ремонту дороги між"	Протягом 2016 р.	
5	Укладання угоди "Про делегування Куцурубській сільській раді повноважень в сфері.... з боку суміжних територіальних громад"		
6	Узгодження з суміжними територіальними громадами пропозицій щодо внесення змін до "Перспективного плану об'єднання територіальних громад Миколаївської області"		
7	Оновлення генерального плану населеного пункту		
	...		

Показники:

- кількість укладених угод;
- кількість проведених спільних заходів;

- кількість спільних підприємств

Стратегічна ціль 2. Зміцнення фінансово-економічної основи громади

Підґрунтя: Виявлення рівня підтримки малого підприємництва в громаді показало, що мешканці оцінюють його "добре" - 21% опитаних. Діють ТОВ «Порт Очаків», ТОВ «Агрофірма «Лиманський», СВК «Лиманський, «Сонячний». Громада має хороший збережений потенціал в сільському господарстві, на території села є хороші природні умови. Однак потенціал зазначених підприємств та галузей не реалізується повною мірою, що впливає на рівень самодостатності Куцурубської громади. Розвиток малого підприємництва, зростання його частки у доходах місцевого бюджету є очевидною необхідністю.

Операційні цілі:

- розробити та прийняти місцеві програми, здійснення яких дозволить територіальній громаді пристосуватися до економічних змін шляхом поліпшення свого конкурентного положення;

- сприяти реалізації інвестиційних програм ТОВ "Порт Очаків" та інших суб'єктів господарювання на території громади. Таке потужне підприємство як порт має бути соціально відповідальним на територіях, де проводить господарську діяльність, намагатися покращити життя для місцевих мешканців. Порт забезпечує функціонування інфраструктури водного транспорту, надає якісні послуги по організації митного оформлення та догляду вантажів будь-якої товарної номенклатури. З аналогією Візирки - порт ТИС залучив стратегічних партнерів для будівництва нових комплексів і фактично почав формувати на території компанії індустріальний парк; створення нових терміналів розширює номенклатуру вантажів; почав активну пропаганду можливостей, які відкриває перед іноземним інвестором термінал - великі презентації для бажаючих вкласти гроші в Україну пройшли в трьох найбільших містах Китаю, роуд-шоу в Європі; всі «паперові» проблеми взяли на себе, забезпечують усіма комунікаціями і обслуговуванням виробництва. Інвестору залишається тільки побудувати свій завод і виробляти продукцію, транспортування якої термінал бере на себе; компанія постійно скуповує землі навколо себе; будівництво залізниці. Чекають дозвіл на відкриття пункту контролю через державний кордон «Визирка» для міжнародного вантажного морського сполучення, інший дозвіл на експорт, імпорт і транзит підакцизних алкогольних і тютюнових виробів, а також риби, м'яса і виробів з них. Місце доставки «Визирка» стало єдиним спеціалізованим вантажним комплексом в напрямку Миколаєва, де

може проводитися митне очищення товарів, що доставляються з прикордонних і внутрішніх митниць автотранспортом;

- створити умови для реєстрації та розвитку на території громади суб'єктів господарювання, у тому числі - малого та середнього бізнесу;
- організувати спільні "підприємці-місцева влада" дії щодо ресурсів та можливостей громади, надання місцевих податкових стимулів. Розробити спільні з владою бізнес-проекти, які б сприяли розвитку інфраструктури громади;
- надати пільги з оренди нежитлових приміщень комунальної власності для здійснення виробничої діяльності;
- розвивати екопідприємництво;
- підготувати проекти з переробки власної сільськогосподарської продукції для реалізації її на території громади та створення робочих місць;
- надавати допомогу місцевому бізнесу для реалізації проектів з переробки власної сировини та сприяти у її реалізації;
- сприяти посиленню товарної спрямованості селянського приватного господарства;

Конкретні заходи реалізації стратегічної цілі:

№ п.п	Захід	Термін	Рішення ради
1.	Прийняття рішення сільської ради "Про надання пільг суб'єктам господарювання у сфері.... виноробства, тваринництва, бджільництва.. зі сплати місцевого податку (оренди приміщень тощо)	Протягом реалізації стратегії	Рішення сільської ради від №
2	Прийняття рішення про співфінансування...		
3	Прийняти рішення "Про публічно-приватне партнерство", яким передбачити укладання угоди ППП, надання дозволу суб'єктам підприємницької діяльності на реконструкцію		

	приміщень для використання під бізнес		
4	Прийняття рішення "Про формування сприятливого середовища для впровадження інвестиційних програм та проектів громади"		
5	Прийняття рішення "Про формування стенду Куцурубської громади на обласній, національній виставці/ярмарці тощо..."		
6	Прийняття рішення "Про створення Банку інвестиційних проектів на території громади"		
7	Прийняття рішення "Про підтримку таких напрямків сільського господарства як розведення птиці, кролів, організація рибних господарств "		
8	Створення пунктів приймання (закупки) сільськогосподарської продукції (м'ясо, молоко, сир, овочі) у дрібних сільгоспвиробників		
9	Створення на території громади представництва сільгоспгосподарської дорадчої служби,		
10	Створення на території громади посади представників ветеринарної		

	(фітосанітарної) інспекції		
11	Пропозиції ТОВ "Порт Очаків"		
12	Пропозиції ТОВ «Агрофірма Лиманський»		
13	Пропозиції СВК «Лиманський»		
14	Пропозиції ТОВ «Сонячний»		
15	Створення нових сільських господарств з розведення корів, бджіл, птиці, кролів, вирощування риби, шляхом виділення земельних ділянок, допомоги в реалізації продукції, відзначення на святах села та району, інше		
16	Створення структури щодо переробки сільськогосподарської продукції		
17	Формування бази даних про всі можливі джерела фінансування інвестиційних програм та проектів		
18	Формування бази даних інноваційно- інвестиційних проектів та програм сіл		
19	Організація заходів з надання підтримки суб'єктам господарювання у впровадженні нових технологій та розробці інноваційних ідей		
20	Організація консультаційної		

	допомоги усім категоріям мешканців, хто хотів би зайнятись власною справою, створення банк даних нормативного забезпечення самозайнятості		
21	Створення умови для посиленої зайнятості пенсіонерів, людей похилого віку, інвалідів		
22	Стимулювання діяльності підприємництва направлену на збільшення кількості робочих місць.		
23	Провести ремонт та постійно утримувати в належному стані сільські дороги на основі добровільних громадських робіт з числа зацікавлених. Започаткування проведення таких робіт обов'язково один раз на рік, інше – по потребі. Стан доріг та логістика транспортних сполучень має задовольняти життєві потреби мешканців усіх населених пунктів громади та стимулювати туристів;		
24	Проведення робіт з підвищення якості дорожнього покриття.		

Показники:

- суми (загальний обсяг) відрахувань до бюджету громади суб'єктів господарської діяльності

- кількість новостворених суб'єктів підприємницької діяльності;
- кількість розроблених та реалізованих інвестиційних програм та проектів;
- кількість суб'єктів (юридичних та фізичних), яким надано консультаційну допомогу з питань зайнятості;
- кількість нових робочих місць.

Стратегічна ціль 3. Реалізація туристичного потенціалу громади.

Підґрунтя: Незадіяний природно – рекреаційний потенціал. Існує прагнення громади гармонійно поєднати в собі минуле і сьогодення, шанування традицій, втілення інновацій та творче формування свого майбутнього. Наявність історико-культурних пам'яток, у тому числі в межах доступності від громади.

Операційні цілі:

1. Розвивати Куцуруб як пункт туристичної дестинації, перш за все агротуристичної - формування зон відпочинку та інфраструктури в туристичній галузі.
2. Формувати майданчики для сільського (зеленого) туризму: сільська ферма, комплекс рибалки та відпочинку.
3. Розвивати фестивальний/подієвий/еко/етно туризм для тих, хто відпочиває на курортах Одеської та Миколаївської областей.
4. Сприяти створенню туристичної інфраструктури: приватні «зелені» садиби, заклади харчування з місцевою кухнею, кемпінг, місця відпочинку.
5. Створити музей місцевого побуту, підтримувати місцеві фольклорні традиції та народні ремесла (різблярство, художня вишивка, кераміка.....)
6. Створити базу відпочинку для організованих груп з соціальних закладів для дітей.
7. Сприяти створенню яхт-клубу на базі Очаківського порту. Поширювати інформацію щодо можливостей використання об'єктів Очаківського порту.
8. Сприяти відновленню регулярної водної туристичної лінії (на катері) до Чорноморського біосферного заповідника та острова Очаків.
9. Сприяти створенню вело доріжки від Очакова до Куцуруба вздовж узбережжя.

Конкретні заходи реалізації стратегічної цілі:

№ п.п	Захід	Термін	Рішення ради
1.	Капітальний ремонт асфальтного покриття дороги в'їзд до села Іванівна (Покровка)	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
2	Капітальний ремонт	Протягом 2016 р.	Рішення сільської

	доріг сіл Іванівна, Куцу руб, Яселка		ради від 8 червня 2016 року № 9
3	Оновлення вуличного освітлення сіл Іванівна, Куцуруб, Яселка	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
4	Формування бази даних учасників туристичного кластеру та надання їм методичної допомоги з залучення інвестицій на розвиток туристичної галузі.		
5	Розміщення рекламної інформації про село в засобах масової інформації та в мережі Інтернет, тобто в сфері соціального медіа		
6	Організація на території школи гуртка/секції/клубу Зеленого туризму, де учні школи стануть учасниками тобто туристами. Організувати для них виїзди в різні історичні місця, також здійснювати заходи по захисту навколишнього середовища. Зробити Зелений туризм не тільки для школярів та підлітків а й для дорослих які бажають брати участь у їхніх так званих «туристичних походах»		

7	Організація очищення та відродження лиману		
8	Проведення вивчення та маркування перспективних туристичних маршрутів;		
9	Визначення території села, де пролягатиме туристичний маршрут		
10	Організація заходів із залучення жителів села до створення приватних садиб, малих баз відпочинку з оригінальною національною особливістю		
11	Організація заходів з відродження та розвитку народного мистецтва і народних промислів - започаткування майстерні народних промислів, рукоділля, народного мистецтва, залучати провідних майстрів народних промислів та народної творчості до проведення майстер-класів для навчання дітей та дорослих, участі у розвитку народної творчості; проведення фестивалю-ярмарки народної творчості (проведення ярмарків та фестивалів, де презентується продукція місцевих		

	товаровиробників)		
12	Організація туру "Куцурубські вечорниці" - фольклорний тур (зустріч з народними музиками, піснями, танцями, забавами, і святковою вечерею) - для цього є музична школа, працює клуб		
13	Для залучення туристів проведення масових туристичних заходів: дитячі фестивалі, щорічні етнофестивалі та інші.		
14	Прокладання туристичного маршруту (кінні переходи, винний тур) від Куцуруби до легендарної Ольвії		
15	Організація заходів з розвитку водного активного відпочинку (катання на плотах)		
		

Показники:

- кількість учасників туристичного кластеру, яким надано методичну допомогу з залучення інвестицій на розвиток туристичної галузі;
- кількість рекламної продукції про село в засобах масової інформації та в мережі Інтернет;
- кількість масових заходів на рівні громади з очищення та відродження лиману
- кількість жителів села, залучених до створення приватних садиб, малих баз відпочинку з оригінальною національною особливістю;
- кількість новостворених об'єктів народного мистецтва і народних промислів;
- кількість проведених масових туристичних заходів.

Стратегічна ціль 4. Підвищення духовного та культурного рівня, збереження національних традицій.

Підґрунття: функціонуючі заклади освіти та культури - осередки збереження і розвитку культури, забезпечують культурно-дозвіллеві потреби громадян, популяризують культурну спадщину. Багата культурно-історична спадщина на території громади.

Операційні цілі:

- організувати та провести комплекс заходів щодо задоволення культурно-дозвіллевих потреб населення;
- розвивати усі види та жанри самодіяльної народної творчості, аматорського мистецтва, народних художніх промислів;
- створити та організувати діяльність клубних формувань (творчих колективів, гуртків, студій, любительських об'єднань, клубів за інтересами);
- вивчити культурні запити та розкрити творчі здібності і обдаровання різновікових груп населення;
- підтримувати соціально важливі культурні ініціативи;
- виробити та запровадити нові моделі культурного обслуговування громадян;
- розвивати культурне і духовне середовища - створити культурну інфраструктуру громади;
- посилити патріотичне виховання;
- розвивати заклади освіти, культури та спорту. Як показують результати анкетування - необхідно: вдосконалити кадрову складову (шукати фахівців достатнього рівня, залучати до школи кваліфіковані педкадри), інфраструктуру закладів (вілкрити ПТУ з навчанням робочим професіям, відкрити позашкільний заклад, відкрити філіал художньої школи), їхню матеріально-технічну базу (покращити матеріальне забезпечення, забезпечити обладнання, зробити якісні ремонти, покращити благоустрій), модернізувати навчально-виховний процес (проводити додаткові заняття з дітьми, організувати позашкільну освіту, організувати профільне навчання учнів, відкрити спортсекції для хлопчиків (карате, бокс, штанга), переглянути варіативну складову програми), вдосконалити навчально-методичну базу (методичне забезпечення закладів, придбати комп'ютери, інтерактивні дошки), збільшити фінансове забезпечення освіти.

Конкретні заходи реалізації стратегічної цілі:

№ п.п	Захід	Термін	Рішення ради
1	Капітальний ремонт приміщень Куцурубської школи, будинку культури (ремонт даху, проведення поточного	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9

	ремонту будівлі утеплення стін, заміна вікон, дверей, встановлення централізованої системи газового опалення, встановлення внутрібудинкових перегород для розділу приміщення на кабінети)		
2	Заміна частини даху, заміна вікон, дверей, утеплення стін Іванівської ЗОШ І-ІІІ - ступенів	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
3	Заміна вікон, дверей, утеплення стін в Іванівському ДНЗ «Ромашка»	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
4	Ремонт частини даху, реконструкція системи каналізації, утеплення стін Куцурубського ДНЗ «Зірочка»	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
5	Заміна вікон, косметичний ремонт, придбання обладнання для зубопротезного кабінету Куцурубської СЛА	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
6	Заміна вікон, заміна дверей Іванівської СЛА	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
7	Реконструкція системи опалення, заміна даху ФАПус.Яселка	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
8	Заміна даху, заміна вікон в сільській бібліотеці, реконструкція системи опалення, ремонт фасаду будівлі Куцурубського сільського клубу	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
9	Ремонт приміщення, заміна частини даху, заміна вікон дверей Іванівського сільського клубу ; капітальний ремонт спортивного залу, який знаходиться в приміщенні	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9

	Іванівського сільського клубу		
10	Прийняти рішення (розробити та прийняти програму) "Про залучення спонсорських коштів у розвиток культури громади"		
11	Організація заходів із залучення мешканців сіл до проведення державних, національних та релігійних свят		
12	Організація мешканців (в першу чергу - школярів) доглядати за історичними пам'ятками, символічними могилами, реалізувати опіку над ветеранами, знедоленими		
13	Створення культурного центру в селі з бібліотекою та Інтернет-кафе;		
14	Реалізація заходів з подальшої модернізації школи у напрямку підвищення рівня наданих знань, розширення мережі дитячої творчості		
15	Відкриття при школі навчального центру для оволодіння юнаками і дівчатами робочими професіями;		
16	Проведення регулярних заходів на базі клубу, школи (сільські, а також районні та міжрайонні фестивалі)		
17	Формування бази даних контактів школи з передовими освітніми закладами в Україні та закордоння;		
18	Облаштування стадіону/спортивного майданчика		
19	Побудова дитячого майданчика сучасного типу		
20	Облаштування вуличного		

	освітлення по центральних та основних вулицях сіл		
21	Створення молодіжної ради при сільській раді		
	Запровадження грошової винагороди «Вихователь року», «Вчитель року», стипендії сільського голови кращим учням		
	...		

Показники:

- кількість мешканців сіл, залучених до проведення державних, національних та релігійних свят;
- кількість доглянутих історичних пам'яток, ветеранів, знедолених;
- сума залучених спонсорських коштів у розвиток культури;
- кількість просвітницьких, організаційних, культурних заходів, спрямованих на модернізацію навчальних закладів та закладів культури;
- кількість заходів, проведених на базі клубу, школи, спортивного майданчика;
- кількість вулиць з новим вуличним освітленням;
- кількість юнаків та дівчат, залучених до роботи молодіжної ради при сільській раді.

Стратегічна ціль 5. Забезпечення комфортних умов проживання мешканців села.

Підґрунтя: неповнота надання послуг для обслуговування мешканців громади, наявність комунального господарства у Куцурубі. Бажання мешканців громади досягти зразкового (для сільських поселень в межах Миколаївської області) стану благоустрою території.

Операційні цілі:

- модернізувати заклади охорони здоров'я. З огляду на проведене опитування мешканців, для покращення стану медичної сфери, пропонується здійснити заходи, які зводяться до: кадрового забезпечення (введення нових штатних одиниць - лікаря стоматолога, лікаря ортопеда, педіатра, лікар-лора, сімейного лікаря в амбулаторію; організувати роботу на постійній основі кадрів галузі; залучати спеціалістів з вищою медосвітою, висококваліфікованих медпрацівників), вдосконалення інфраструктури (відкрити стоматкабінет, масажний кабінет, створити центр первинної медичної допомоги, розширити аптеку, зробити її цілодобовою), покращання послуг (збільшити різноманітність послуг; поліпшити умови праці; гнучкий графік роботи),

забезпечення медикаментами (покращити якість роботи аптечного пункту, відкрити нові аптеки), покращання матеріально-технічної бази;

- підтримувати у належному стані централізоване водопостачання та водовідведення;

- розробити заходи по підвищенню ефективності збору та утилізації сміття;

- відремонтувати існуючі центральні (магістральні) дороги та вулиці в межах населених пунктів у відповідності до європейських стандартів благоустрою.

- підтримувати суцільне освітлення сіл в межах громади в вечірній та нічний час;

- вдосконалити справи у сфері безпеки та охорони громадського порядку. Як зазначено у відповідях на питання анкети, необхідно збільшити штат працівників сфери безпеки, організувати роботу дільничного, організувати рейди, чергування, групу дружинників, які б відповідали за спокій села та клубу, створити орган, який би мав засоби впливу на порушників; створити муніципальну варту.

Конкретні заходи реалізації стратегічної цілі:

№ п.п	Захід	Термін	Рішення ради
1	Придбати для комунального господарства «Гілея»: - трактор (прицеп, комплект навісного обладнання) - екскаватор Борекс - капітальний ремонт асенізаційної машини - капітальний ремонт сміттезбиральної машини	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
2	Оновлення вуличного освітлення сіл Іванівна, Куцуруб, Яселка	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
3	Реконструкція водопровідної мережі	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
4	Створення «соціального маршруту» що	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9

	з'єднує адміністративний центр з селами об'єднаної територіальної громади.		
5	Придбання автобуса	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
6	Створення муніципальної поліції	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
7	Придбання нової пожежної машини	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
8	Встановлення огорожі навколо території школи	Протягом 2016 р.	Рішення сільської ради від 8 червня 2016 року № 9
9	Придбання контейнерів для збору сміття на кожне дворогосподарство та біля громадських місць (магазини, кафе, адмінбудівля, та інше)		
10	Прийняття рішення "Про порядок залучення коштів на розвиток інфраструктури села"		
11	Підготовка проектно-кошторисної документації на розміщення водонапірних споруд, забезпечення персоналу по догляду за цими спорудами		
12	Облаштування паркової території, виготовлення та встановлення тут		

	місця для відпочинку та дитячого спортивного майданчику (бесідки, лавочки, спортивне знаряддя, дитячий куточок, освітлення, тощо)		
13	Встановлення ліхтарів на всіх вулицях сіл		
14	Формування групи дружинників/охорони для забезпечення безпеки жителів. Організація заходів із залучення громадськості до патрулювання		
15	Прийняття рішення "Про обмеження терміну роботи барів в нічний час"		
16	Прийняття рішення "Про виконання орендарями зобов'язань по благоустрою навколо своїх підприємств та створення безпечних умов відпочинку для мешканців сіл"		
17	Прийняття рішення "Про щорічні конкурси «Двір зразкового утримання» та «Краща вулиця»		
18	Прийняття правила благоустрою сіл		

Показники:

- кількість придбаної спецтехніки для проведення робіт з благоустрою;

- кількість добровольців, залучених до групи дружинників/охорони для забезпечення безпеки жителів;
- кількість робіт з благоустрою суб'єктами підприємництва території навколо своїх підприємств;
- кількість залучених до проведення конкурсів «Двір зразкового утримання» та «Краща вулиця».

Стратегічна ціль 6. Залучення ресурсів шляхом розвитку проектної/інвестиційної/грантової тощо діяльності

Підґрунтя: Підписання Угоди про асоціацію України з ЄС, як показує досвід країн Центральної та Східної Європи, відкриває перед сільськими територіальними громадами можливість використання грантового фінансування, передовсім від європейських донорів, що дозволяє місцевим громадам напряду, без посередництва центрального уряду, долучитись до вирішення місцевих проблем. У найближчі роки загальна підтримка України з боку Євросоюзу може становити 11 мільярдів євро. Частина із цих коштів становитимуть гранти на підтримку АПК та технічна допомога. Відтак важливо вміти правильно готувати проекти для залучення та використання міжнародної технічної допомоги.

Діє громадська організація «Калейдоскоп добра»/

Операційні цілі:

- створити при сільській раді структурний підрозділ (сектор) по розробці проектів та залученню інвестицій;
- провести розбудову та ремонт доріг, водопостачання, каналізації і теплових мереж;
- запроваджувати енергоощадні технології;
- стимулювати підприємництво та сприяти самозайнятості;
- поширити передовий європейський досвід функціонування та розвитку самодостатніх громад;
- провести тренінги, спрямовані на підготовку та перепідготовку працівників сільської ради, посадових осіб підприємств і організацій з питань розробки (інвестиційних) проектів;
- провести перемовини з власниками підприємств щодо визначення об'єктів інвестицій;
- реалізувати інформаційну підтримку сільського бізнесу;
- допомогти суб'єктам господарської діяльності в пошуку фінансових ресурсів;
- надати суб'єктам господарської діяльності консультативну допомогу;

- брати постійно участь в обласних та всеукраїнських конкурсах проектів розвитку місцевого самоврядування;
- направити розроблені інвестиційні проекти на конкурси з метою залучення додаткових джерел фінансування.

Конкретні заходи реалізації стратегічної цілі:

№ п.п	Захід	Термін	Рішення ради
1	Прийняття місцевої Програми сприяння розвитку громадянського суспільства та підтримки громадських ініціатив;		
	Створення реєстру земельних ділянок та приміщень придатних для інвестування і розміщення реєстру у відкритому веб-доступі (громади, району, області, НУО).		
2	Проведення навчання працівників ради, активних мешканців з питань підготовки проектної заявки		
3	Формування бази можливостей брати участь в грантових програмах-конкурсах		
4	Організація заходів з залучення міжнародних грантів як у розвиток виробництва, так і в модернізацію соціальної сфери села		
5	Організація заходів з залучення коштів з боку порту «Очаків» (адреса реєстрації - 57550, Миколаївська обл., Очаківський р-н, с.		

	Куцуруб, Ольвійська, 1).	вул.		
			

Показники:

- кількість навчальних заходів, проведених для працівників ради, активних мешканців з питань підготовки проектної заявки та кількість залучених до них осіб;
- кількість розроблених та виграних грантових заявок на участь у програмах-конкурсах;
- кількість коштів, залучених з боку порту «Очаків» на розвиток інфраструктури громади

9. СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА КУЦУРУБСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ (куди громада буде рухатись)

Традиційно розглядають три головних сценарії розвитку:

1. **Песимістичний:** більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем «спрацюють» і ці ризики настануть з високою імовірністю, значно погіршать існуючу ситуацію незважаючи на зусилля з упровадження стратегії.

2. **Інерційний:** усе в зовнішньому оточенні «йде, як сьогодні», зовнішні можливості та загрози, що виникають, взаємокомпенсуються.

3. **Оптимістичний:** демонструє позитивну динаміку, яка буде можлива за умови успішної реалізації Стратегії розвитку, докладання зусиль «з середини системи» або через вдалий збіг обставин і підтримку сильних сторін громади зовнішніми можливостями.

Базуючись на соціально-економічних показниках громади, а також на існуючій практиці реалізації громадою та її керівництвом ширшого кола повноважень щодо розвитку своєї території, збільшення обсягів фінансової забезпеченості, можна припустити, що найбільш імовірним є «оптимістичний» сценарій розвитку. Він передбачає, що:

- сильна та спроможна громада з достатньою економічною активністю на власній території, з ініціативними, працьовитими людьми забезпечить гідний рівень життя населення, слідуватиме своїм пріоритетам, що буде демонструвати розвиток Куцурубської громади як центру подальшого об'єднання сільських територіальних громад Очаківського району;
- впровадження ефективних інструментів економічного розвитку громади, які базуються на ефективній співпраці та партнерстві влади, громади та бізнесу (сільради, мешканців громади та суб'єктів підприємництва, зокрема - ТОВ

Порт Очаків) демонструватиме зміцнення фінансово-економічної основи громади;

- ефективного використання рекреаційних та туристичних ресурсів території, потенціалу та можливостей побережжя, чистого навколишнього середовища, багатой культурної та історичної спадщини демонструватимуть успішну реалізацію туристичного потенціалу громади.

- налагодження між людьми відносин довіри, єдності, без яких неможлива спільна діяльність членів громади в інтересах процвітання й добробуту кожного, зв'язок між працівниками освіти/культури й членами місцевої громади, підтримка місцевої влади в зміцненні матеріально-технічної бази, кадрового й інформаційного потенціалу закладів освіти й культури матимуть свій результат у підвищенні духовного та культурного рівня, збереженні національних традицій громади;

- збільшення власних доходів місцевого бюджету, за рахунок яких можна реалізовувати місцеві соціальні програми, здійснення заходів, направлених на підвищення соціальних стандартів якості життя людини - задоволення її матеріальних, культурних, духовних потребзабезпечать комфортні умови проживання мешканців села.

-кліматичні умови сприятливі для реалізації інвестиційних проектів в агропромисловому комплексі, здійснення заходів по створенню сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу та залучення грантових коштівкоштів технічної допомогистануть результатом успішної проектної/інвестиційної/грантової тощо діяльності

10. РЕАЛІЗАЦІЯ І МОНІТОРИНГ

Стратегія розвитку, в якій прописані стратегічні напрямки розвитку громади стане основою для розробки місцевих програм і проектів. Отже, реалізація стратегії буде здійснюватися за такими напрямками:

- **програмний.** Стратегічні пріоритети розвитку, викладені у стратегії, мають бути враховані у щорічних програмах економічного і соціального розвитку та інших спеціалізованих програмах громади;
- **проектний.** Альтернативою використання місцевого бюджету для реалізації стратегічних напрямків має стати розробка та реалізація проектів за фінансування вітчизняними та міжнародними фондами;
- **комунікаційний.** Комунікаційні заходи мають сприяти реалізації рішень, місії та бачень громади. Добре продумана та цілеспрямована комунікаційна політика допомагає наданню високоякісних послуг та забезпечує ефективне використання ресурсів. Сільська рада, мешканці та підприємці мають можливість вести діалог, виходячи зі своїх цілей та цільових груп шляхом безпосередньої комунікації, зустрічі, запитів від громади", комунікації через ЗМІ, шляхом розвитку інтернет-сторінки сільської ради;
- **зворотного зв'язку** метою своєчасного коректування комунікаційної політики щодо реалізації стратегії.

З метою моніторингу і контролю реалізації стратегії треба буде створити групу (комісію) з реалізації стратегії розвитку громади. Група має очолюватись сільським головою і складатись з представників сільської ради і зовнішніх експертів – представників інституцій громадянського суспільства, підприємництва, навчальних установ та інших. Наявність такої групи має забезпечити можливість ефективної і прозорої реалізації стратегії. Ці функції можуть бути покладені на вже створену Стратегічну раду Куцурубської сільської територіальної громади і включати в себе:

- Щорічний звіт про реалізацію стратегії розвитку.
- Оцінку ефективності реалізації стратегії (за показниками).
- За необхідності - оновлення стратегіїу зв'язку зі зміною обставин та відповідно до висновків і рекомендацій звіту про оцінку стратегії.
- Звітування (щорічне) перед сільською радою щодо реалізації стратегії.